

PUBLICERAD I NUMMER 2/2016

TEMAN

Användningen av psykofarmaka har förändrats på 2000-talet

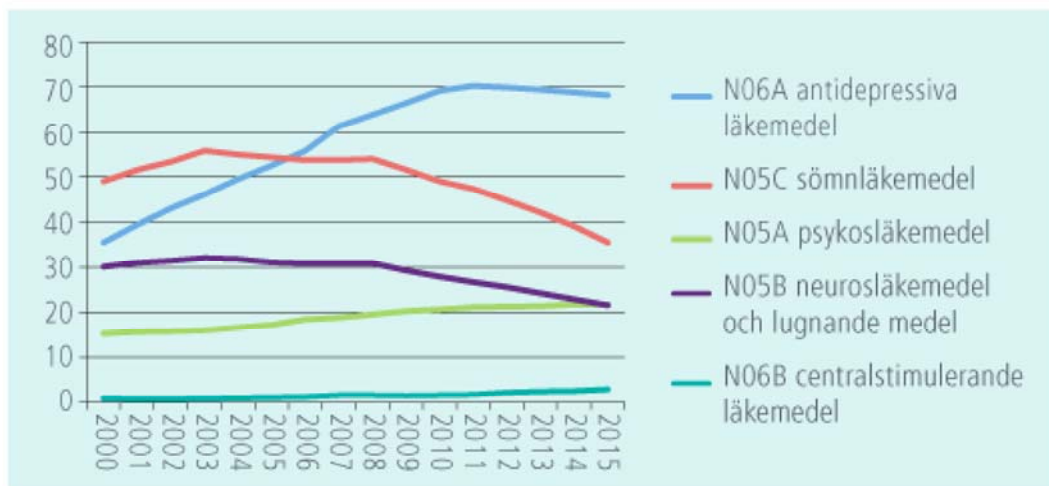
Annikka Kalliokoski, Tinna Voipio, Päivi Ruokoniemi

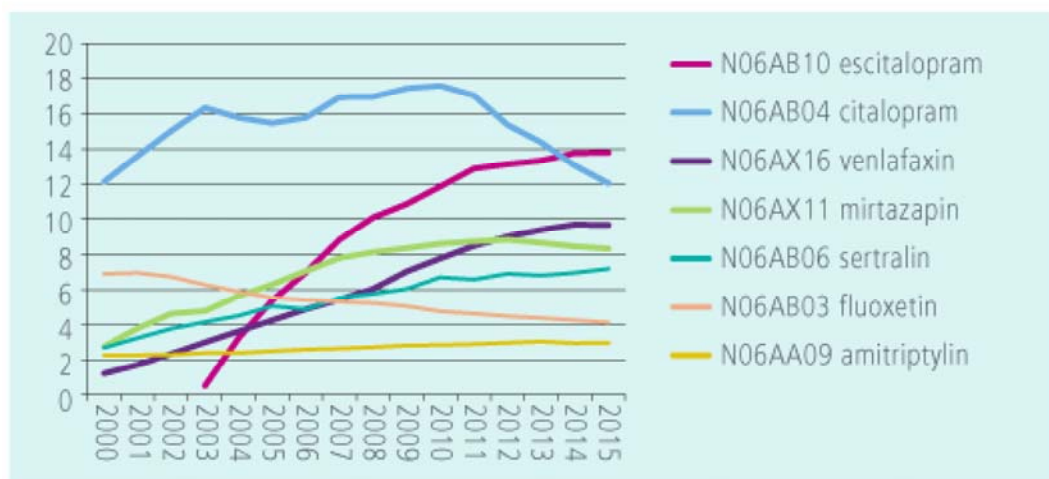
Förändringarna i förbrukningen av psykofarmaka och i antalet personer som fått ersättning från sjukförsäkringen för dem reflekterar ny vårdpraxis och svängningar på läkemedelsmarknaden.

Efter millenniet fördubblades användningen av depressionsläkemedel på tio år i de rika länderna. Samtidigt tog Finland steget in bland storkonsumenterna av depressionsläkemedel. Den totala förbrukningen av depressionsläkemedel ser dock ut att ha jämnat ut sig (**figur 1**). Samtidigt har förbrukningen av escitalopram och venlafaxin ökat och användningen av citalopram i motsvarande grad minskat (**figur 2**).

Figur 1. Förbrukningen av psykofarmaka enligt fastställda dygnsdoser (DDD/1 000 inv./dygn) utifrån Fimeas uppgifter om läkemedelsförbrukningen åren 2000–2015.

Figur 2. Förbrukningen av de allmännaste depressionsläkemedlen enligt fastställda dygnsdoser (DDD/1 000 inv./dygn) utifrån Fimeas uppgifter om läkemedelsförbrukningen åren 2000–2015.

I fjol utbetalades 21 miljoner euro i ersättningar för depressionsläkemedel. Den största ersättningen i genomsnitt per patient betalades för agomelatin (147 euro), duloxetin (105 euro), bupropion (97 e), moklobemid (88 euro) och venlafaxin (62 euro). Den minsta ersättningen i genomsnitt per patient betalades för mirtazapin (24 euro), citalopram (25 euro) och escitalopram (31 euro).

Användningen av sömnläkemedel och lugnande läkemedel minskar

År 2015 var de vanligaste sömnläkemedlen zopiklon (17,3 fastställda dygnsdoser per 1 000 invånare och dygn, dvs. 17,3 DDD/1 000 inv./dygn), temazepam (8,64), zolpidem (5,87) och melatonin (2,53). Det sist nämnda finns tillgängligt även i form av kosttillskottspreparat vars förbrukning inte registreras i statistiken över läkemedelsförbrukning. De vanligaste lugnande läkemedlen var diazepam (5,98 DDD/1 000 inv./dygn), oxazepam (5,65) och alprazolam (5,00).

År 2015 betalades sjukförsäkringsersättning för sömnläkemedel till 242 462 personer och för

lugnande läkemedel till 156 580 personer. År 2008 var motsvarande siffror 342 073 och 205 461.

Olanzapin och ketiapin de vanligaste psykosläkemedlen

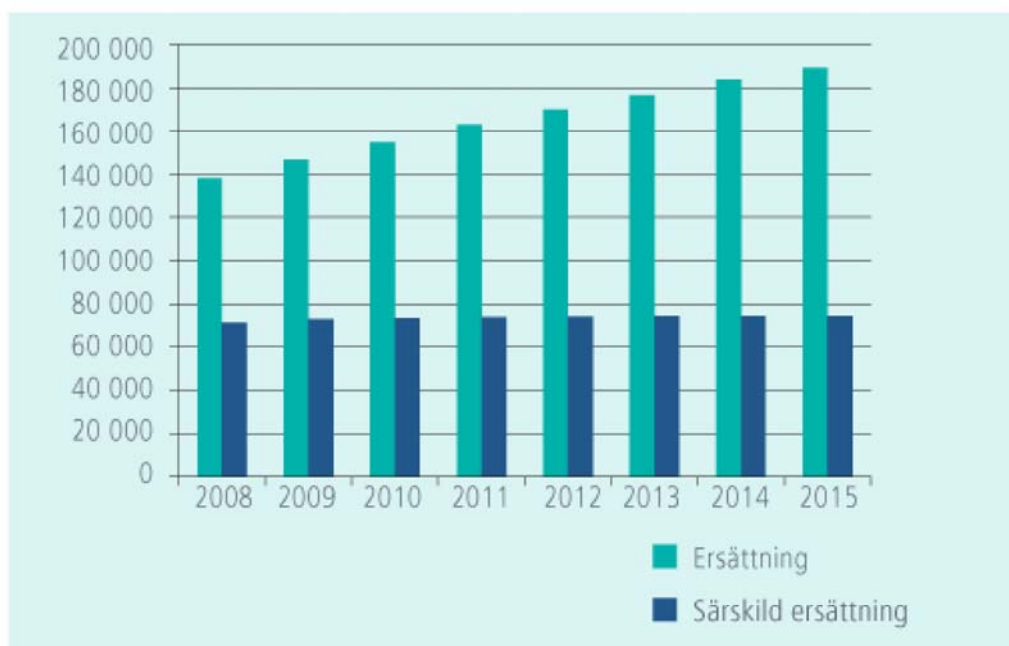
Av psykosläkemedlen har särskilt förbrukningen av olanzapin och ketiapin ökat kraftigt under det senaste decenniet (**figur 3**). Samtidigt har andelen patienter som erhåller specialersättning för psykosläkemedel minskat (**figur 4**). År 2015 erhöll 98 % av klozapin-, 84 % av aripiprazol-, 71 % av olanzapin-, 36 % av risperidon- och 25 % av ketiapiνανvändarna specialersättning.

Sjukförsäkringsersättning för psykosläkemedel betalades sammanlagt till 189 166 personer.

Figur 3. Förbrukningen av de allmännaste psykosläkemedlen enligt fastställda dygnsdoser (DDD/1 000 inv./dygn) utifrån Fimeas uppgifter om läkemedelsförbrukningen åren 2000–2015.

Figur 4. Mängden personer som enligt statistikdatabasen Kelasto erhållit sjukförsäkringsersättning och specialersättning för psykosläkemedel åren 2008–2015.

Även förbrukningen av centralstimulerande läkemedel har ökat (**figur 1**). Det allmännast använda är metylfenidat, vars förbrukning har blivit nästan fem gånger större under de tio senaste åren. År 2015 uppgick förbrukningen till 2,39 DDD/1 000 inv./dygn. Metylfenidat berättigar till grundersättning och för det betalades sjukförsäkringsersättning till 19 313 personer.

Annikka Kalliokoski

Med. dr, specialistläkare i klinisk farmakologi och läkemedelsbehandling
Sakkunnigläkare, FPA

Tinna Voipio

Farmaceut
Forskare, Fimea

Päivi Ruokoniemi

Med.dr, specialistläkare i klinisk farmakologi och läkemedelsbehandling
Överläkare, Fimea

MER OM ÄMNET**Psykofarmaka är endast en del av behandlingen för barn**

(http://sic.fimea.fi/web/sv/arkisto/2016/2_2016/psyket-och-lakemedel/psykofarmaka-ar-endast-en-del-av-behandlingen-for-barn)

Inom läkemedelsbehandling av psyket uppskattas även gamla innovationer

(http://sic.fimea.fi/web/sv/arkisto/2016/2_2016/psyket-och-lakemedel/inom-lakemedelsbehandling-av-psyket-uppskattas-aven-gamla-innovationer)

BRA ATT VETA

- Information om läkemedelsförbrukning (http://www.fimea.fi/web/sv/soktjanster_och_forteckningar/lakemedelsstatistik)
- Information om läkemedelsersättningar som FPA utbetalar (http://raportit.kela.fi/ibi_apps/WFServlet?IBIF_ex=NIT137AL&YKIELI=R)